

بررسی نقش تعدیل‌کنندگی خودکارآمدی بر رابطه رضایت شغلی و سلامت روان

امیر صادقی^۱، فرزانه مفتون^۲، علی اصغر حائری مهریزی^۲، محمود طاووسی^{۲*}

۱. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم پزشکی، تهران، ایران

۲. مرکز تحقیقات سنجش سلامت، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، تهران، ایران

نشریه پایش

سال هجدهم، شماره اول، بهمن - اسفند ۱۳۹۷ صص ۹۴-۸۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۱۱/۲۱

نشر الکترونیک پیش از انتشار - ۲۷ فروردین ۹۷]

چکیده

مقدمه: هدف از این مطالعه توصیفی-تحلیلی بررسی نقش تعدیل‌کنندگی خودکارآمدی بر رابطه بین دو متغیر رضایت شغلی و سلامت روان در کارشناسان رشته بهداشت عمومی بود.

مواد و روش کار: جامعه آماری مشتمل بود بر ۹۱ کارشناس شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی شهر تهران که به صورت نمونه در دسترس در مطالعه شرکت داده شدند. ابزار مورد استفاده این مطالعه شامل گونه فارسی دو ابزار استاندارد سنجش خودکارآمدی عمومی و سنجش سلامت روان (GHQ-12) و همچنین ابزار محقق ساخته برای سنجش رضایت شغلی بود.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که افراد مورد مطالعه از میزان خودکارآمدی، رضایت فرد از شغل خود و سطح سلامت روان نسبتاً خوبی برخوردارند. نتایج نشان داد رابطه بین خودکارآمدی و سلامت روان معنادار بوده و سلامت روان حدود ۲۰٪ درصد توسط خودکارآمدی پیش‌بینی شده است. رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان نیز معنادار بوده و حاکی از پیش‌بینی حدود ۱۲ درصدی سلامت روان توسط رضایت شغلی است. همچنین رابطه بین خودکارآمدی و رضایت شغلی با سلامت روان نیز معنادار بوده و نشان از پیش‌بینی ۲۴ درصدی سلامت روان توسط این دو متغیر داشت. در نهایت با تعدیل اثر خودکارآمدی ضریب همبستگی رضایت شغلی و سلامت روان به میزان ۰/۲۳۸ معنادار شد.

بحث و نتیجه‌گیری: به طور کلی پژوهش حاضر حاکی از موثر بودن رضایت شغلی و خودکارآمدی بر سلامت روان بوده و نشان داده شد که خودکارآمدی در تقویت رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان نقش قابل‌تاملی دارد.

کلیدواژه: خودکارآمدی، رضایت شغلی، سلامت روان

کد اخلاق: مجوز کمیته اخلاق در پژوهش به شماره نامه ۵۵۲/۵۳۷

* نویسنده پاسخگو: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان شهید وحید نظری، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی

E-mail: mtavousi@gmail.com

مقدمه

بهداشتی شهر تهران که بنا به دلایل: "تکراری و یکنواخت بودن فعالیت های روزانه کارشناسان رشته بهداشت عمومی در مراکز بهداشتی و درمانی، عدم هماهنگی در پذیرش و تربیت دانشجوی کارشناسی رشته بهداشت عمومی توسط دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور با پست های مورد نیاز بازار کار، کاهش انگیزه و عدم ترفیعات شغلی و عدم واگذاری پست های مدیریتی به کارشناسان رشته بهداشت عمومی شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی و....." از نظر محققان برای بررسی در اولویت قرار داشتند، انجام شد. این پژوهش سعی داشت رابطه بین سه متغیر را بررسی نموده و نیز تاثیر خودکارآمدی را بر رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان را شناسایی کند و پیشنهادات لازم را برای کارآیی بهتر کارشناسان بهداشت عمومی مراکز بهداشتی شهر تهران را ارائه نماید.

مواد و روش کار

این مطالعه از نوع مقطعی تحلیلی بوده و جامعه آماری آن کلیه کارشناسان رشته بهداشت عمومی شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی بودند، که به صورت نمونه در دسترس در مطالعه شرکت داده شدند. شرایط ورود به مطالعه شامل داشتن مدرک تحصیلی دانشگاهی در رشته بهداشت (همه گرایش ها)، اشتغال در مراکز بهداشتی و درمانی دو دانشگاه علوم پزشکی شهر تهران و نیز رضایت برای شرکت در پرسشگری بود؛ که طبیعتاً افرادی که در دفعات حضور محقق پرسشگر در محل حضور نداشته و یا راضی به پرسشگری نبودند در مطالعه شرکت داده نشدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسش نامه ای با ۴ بخش و مشتمل بر ۵۴ گویه بود: بخش اول شامل ۱۴ گویه در خصوص اطلاعات جمعیت شناختی، بخش دوم متشکل از پرسش نامه محقق ساخته مشتمل بر ۱۸ گویه (پنج گزینه ای) برای ارزیابی رضایت شغلی (که روایی و پایایی آن مورد بررسی قرار گرفت)، بخش سوم شامل پرسش نامه استاندارد سنجش خودکارآمدی عمومی شواترز برای سنجش خودکارآمدی (مشتمل از ۱۰ گویه)، و بخش چهارم شامل ابزار ۱۲ گویه ای سنجش سلامت روان GHQ-12 بود که روایی و پایایی دو مورد اخیر قبلاً بررسی و تایید شده بود [۲۳-۲۴]. برای انجام اعتبار علمی پرسش نامه محقق ساخته سنجش رضایت شغلی، گویه های طراحی شده توسط تیم تحقیق ابتدا در اختیار متخصصان مجرب در حیطه آموزش سلامت قرار داده شده و اصلاحات توصیه شده اعمال گردید (بررسی روایی با رویکرد کیفی). سپس روایی محتوا با

رضایت شغلی همچنین به تصور و برداشت هر فرد از کار خود و نوع احساسات و نگرش های مثبت افراد در خصوص شغل خود نیز تعریف شده است [۱]. رضایت شغلی در ساده ترین بیان، عبارت از احساس عاطفی مفید و مثبتی که پس از انجام کار در فرد حاصل می گردد، البته رضایت شغلی یک عامل مجرد و تنها نیست، بلکه ارتباطی بینابین و پیچیده ای از وظایف شغلی، مسئولیت پذیری، کنش ها و واکنش ها، انگیزه ها، تشویق ها و دلگرمی ها است [۲]. عدم وجود رضایت شغلی موجب کاهش روحیه کارکنان شده و این موضوع اثرات نامطلوبی در کار آن سازمان خواهد داشت. مدیران هر سازمانی وظیفه دارند علائم روحیه پائین و عدم رضایت شغلی را به طور مداوم بررسی کرده و سریعاً اقدامات لازم را در این خصوص انجام دهند [۳]. در مطالعات متعدد نشان داده شده است که بین رضایت شغلی و سلامت روان ارتباط معنادار وجود دارد [۱۳-۵]. همچنین در یک فراتحلیل نشان داده شده است که سطح رضایتمندی شغلی عامل موثری بر سلامت افراد بوده و این دو رابطه تنگاتنگی باهم دارند [۱۴].

از طرفی شواهدی وجود دارد که باور خودکارآمدی نقش تعیین کننده ای بر خود انگیزی افراد داشته و بر گزینش اهداف چالش آور به میزان تلاش و کوشش در انجام وظایف، میزان استقامت و پشتکاری در رویارویی با مشکلات و میزان تحمل فشارها اثر می گذارد (بندورا ۲۰۰۰) [۱۵]؛ و این امر نیز به نوبه خود سلامت روان را متاثر می کند. بررسی ها نشان داده است که خودکارآمدی بالا با مدیریت تنش، افزایش حرمت خود، بهزیستی، شرایط جسمانی بهتر و سازگاری و بهبود از بیماری های مزمن کاهش نشانه های اضطرابی و افسردگی و همچنین با افزایش سطح بهزیستی و سلامت همراه است. خودکارآمدی، از اجزای اصلی نظریه شناختی- اجتماعی است که به باورها یا قضاوت های فرد در خصوص توانایی های خود در انجام وظایف و مسئولیت ها اشاره دارد [۱۶]. همچنین شواهد متعدد علمی حاکی از رابطه بین خودکارآمدی و رضایت شغلی بوده اند [۲۱-۱۷]؛ و نیز مطالعاتی نشان داده اند که خودکارآمدی می تواند اثر تعدیل کننده بر رابطه بین استرس شغلی و سلامت روانی و رضایت شغلی داشته باشد [۲۲، ۱۸].

در این راستا مطالعه زیر با هدف بررسی اثر خود کارآمدی، بر رابطه رضایت شغلی و سلامت روان در میان قشری از دست اندرکاران حوزه سلامت یعنی کارشناسان بهداشت عمومی شاغل در مراکز

بهداشت عمومی شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی شهر تهران (۴/۹) (۹/۰۴ سال، میانگین (انحراف معیار) اشتغال به کار به عنوان کارشناس رشته بهداشت عمومی (۵/۹) (۹/۵۳ سال و میانگین (انحراف معیار) ساعت اشتغال به کار در طول یک هفته آن ها (۲/۶) (۴۲/۸۶ ساعت بود.

میانگین درصد امتیاز کسب شده خود کارآمدی، رضایت فرد از شغل خود و سلامت روان کارشناسان رشته بهداشت عمومی شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی شهر تهران به ترتیب ۰/۷۲/۵۵، ۶۱/۱۹ و ۶۹/۴۱ بود.

نتایج مربوط به آماره های خلاصه و ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای فرعی و اصلی در جدول ۲ آمده است. از آنجا که متغیرهای جمعیت شناختی شامل: سن، حقوق، سابقه کلی کار، سابقه کار در شغل فعلی، تعداد ساعات کار در هفته با سلامت روان همبستگی معنی دار نداشتند، در مدل نهایی منظور نشدند.

نتایج اجرای مدل رگرسیون خطی ساده بیانگر وجود رابطه معنی دار متغیر مستقل رضایت شغلی بر متغیر وابسته (سلامت روان) بود. در این راستا پوشش تبیین متغیر وابسته در این مدل ۱۱/۶ درصد بود. اما در رگرسیون چندگانه نشان داده شد که با اضافه شدن متغیر خودکارآمدی به مدل فوق ضمن معنی دار شدن هر یک از متغیرها میزان تبیین متغیر وابسته به ۲۴/۰ درصد افزایش یافت (جدول ۳). در این مطالعه همچنین پژوهشگران رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان را با تعدیل اثر خودکارآمدی بر رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان با استفاده از آزمون همبستگی جزئی (Partial Correlation) بررسی نمودند. نتایج نشان داد رابطه دو متغیر رضایت شغلی و سلامت روان به رغم تعدیل اثر خودکارآمدی معنادار بود ($p = ۰/۰۲۶$)؛ از این رو میزان همبستگی دو متغیر فوق با تعدیل اثر خودکارآمدی از ۰/۴۴۱ به ۰/۲۳۸ کاهش یافت.

سنجش نسبت و شاخص روایی انجام شد (بررسی روایی با رویکرد کمی). همچنین روایی صوری ابزار نیز با بهره گیری از نظرات چند تن از مخاطبان بررسی شد. برای بررسی پایایی نیز از دو روش سنجش همبستگی درونی (میزان آلفای کرونباخ) و روش آزمون-آزمون مجدد شغلی استفاده شد. شایان ذکر در این مطالعه همبستگی درونی (پایایی) دو پرسشنامه استاندارد نیز بررسی شد. به منظور بررسی رابطه رضایت شغلی و خود کار آمدی با سلامت روان همچنین بررسی اثر تعدیل کنندگی خودکارآمدی بر رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان از مدل رگرسیون ساده و چندگانه خطی و ضریب همبستگی جزئی استفاده شد.

یافته‌ها

در این مطالعه مقطعی (توصیفی-تحلیلی) پایایی سوالات پرسشنامه رضایت شغلی، و نیز پایایی دو ابزار استاندارد مورد استفاده تایید شد (جدول ۱). میانگین (انحراف معیار) سن ۹۱ نفر کارشناس شرکت کننده در مطالعه (۵/۸) (۳۴/۷ سال بود. ۲۸ درصد کارشناسان مرد و ۷۱/۴ کارشناسان زن، و از این میان ۶۵ درصد کارشناسان متأهل، ۳۴ درصد مجرد و ۱ درصد بیوه بودند. ۳ درصد افراد دارای مدرک کاردانی، ۹۰ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۷ کارشناسی ارشد بودند. ۳۷ درصد کارشناسان قراردادی، ۴۸/۹ کارشناسان پیمانی، ۱۳ کارشناسان رسمی بودند (۱/۱ عدم پاسخ).

۴/۴ درصد شرکت کنندگان در مطالعه دارای مدرک کاردانی مبارزه با بیماری ها، ۴/۴ درصد دارای مدرک کاردانی بهداشت خانواده، ۹۰/۱ درصد کارشناسان دارای مدرک کارشناسی بهداشت عمومی بودند (۱/۱ درصد عدم پاسخ).

میانگین (انحراف معیار) حقوق دریافتی ماهیانه (۱۰۷/۱) (۸۶۴/۵۹ هزار تومان، میانگین (انحراف معیار) سابقه کارشناسان رشته

جدول ۱: نتایج بررسی روانی و پایایی ابزار مورد استفاده

شاخص روانی	نسبت روانی	آلفای کرونباخ	آزمون-بازآزمون	ضریب پیرسون	ICC
CVI	CVR				
۰/۶۴۴	۰/۷۴۳	۰/۸۹۹	۰/۹۳۶*	۰/۹۳۵*	
پرسشنامه رضایت شغلی	قبلا تعیین روانی و پایایی شده	۰/۸۷۲	-	-	-
پرسشنامه سلامت روان	قبلا تعیین روانی و پایایی شده	۰/۸۷۲	-	-	-

* معناداری در سطح ۰/۰۰۱

جدول ۲: آماره های خلاصه و ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای فرعی و اصلی

میانگین (انحراف معیار)	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱ سن	۳۴/۷(۵/۸)							
۲ حقوق	۸۶۴/۹۵(۱۰۷/۱)	۰/۳۱۳(**)						
۳ سابقه کار (کلی)	۹/۰۴(۴/۹)	۰/۸۰۳(**)	۰/۲۸۲(**)					
۴ سابقه کار(شغل فعلی)	۹/۵۳(۵/۹)	۰/۶۰۳(**)	۰/۱۸۸	۰/۷۶۲(**)				
۵ تعداد ساعات کار در هفته	۴۲/۸۶(۲/۶)	۰/۰۳۹	۰/۱۵۲	-۰/۰۲۶	-۰/۰۸۶			
۶ خودکارآمدی	۲۹/۰۲(۵/۲۶)	۰/۰۱۴	۰/۲۱۶(*)	۰/۰۳۶	-۰/۰۵۹	۰/۱۰۰		
۷ رضایت شغلی	۵۵/۰۷(۹/۴۳)	۰/۱۱۰	۰/۱۳۰	۰/۰۶۴	-۰/۰۹۶	۰/۰۵۱	۰/۳۱۳(**)	
۸ سلامت روان	۳۳/۳۱(۶/۱۹)	۰/۰۵۸	۰/۰۷۴	۰/۱۲۹	-۰/۰۷۷	۰/۰۰۲	۰/۴۴۹(**)	۰/۳۴۱(**)

** معناداری در سطح ۰/۰۰۱ * معناداری در سطح ۰/۰۵

جدول ۳: پیش‌بینی سلامت روان توسط متغیرهای مستقل (به صورت ساده و چندگانه) در آزمون رگرسیون خطی

رگرسیون	متغیرهای مستقل	مقدار T	بتا استاندارد شده	R ²	سطح معنی داری
ساده	رضایت شغلی	۳/۳۸۰	۰/۳۴۱	۰/۱۱۶	۰/۰۰۱
ساده	خودکارآمدی	۴/۷۳۵	۰/۴۴۹	۰/۲۰۱	۰/۰۰۱
چندگانه	رضایت شغلی	۲/۲۶۸	۰/۲۲۵	۰/۲۴۰	۰/۰۲۶
چندگانه	خودکارآمدی	۳/۷۴۵	۰/۳۷۱		۰/۰۰۱

بحث و نتیجه گیری

ایران مطالعه کرده و رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان در بین معلمان و سطوح مدیران را معنی دار به دست آورد. همچنین در مطالعات خیاطان و همکاران [۶]، بخشایش [۷]، رسولی [۸]، بهروزیان [۹]، بنی هاشمیان [۱۲] و شفیع آبادی و همکاران [۱۳] نشان داده شده است که بین سلامت روان با رضایت شغلی نیز رابطه مستقیم وجود دارد. نتایج پژوهش صابری [۱۰] نیز نشان داد رضایت شغلی پیش بینی کننده سلامت روان است و نتایج مطالعه رزمی [۱۸] حاکی از پیش بینی کنندگی منفی سلامت روان و رضایت شغلی توسط تنش شغلی بود. حبسی [۲۶] در مطالعه اش نشان داده شد که رضایت شغلی کارکنان بر سلامت روان خانواده ها نیز موثر است.

تلاش خود را برای کسب هدف‌های سازمان به کار خواهند برد. یعنی با حمایت‌های مادی و غیرمادی از کارکنان سازمان، برقراری نظام‌های پاداش مناسب و مکفی با امکان پیشرفت و ارتقای کارکنان و نیز ایجاد ترقی و رشد برای آنان می توان رضایت

نتایج حاصل این پژوهش مبنی بر ارتباط رضایت شغلی با سلامت روان با تحقیق کاهه و هیودی [۴] و شفیع آبادی و همکاران [۱۳] همسو بود. کاهه و هیودی نشان دادند بین سلامت روان (بر اساس GHQ-12) و رضایت شغلی رابطه معنادار وجود دارد. شفیع آبادی و همکاران نیز نشان دادند بین سلامت روان کارکنان دانشگاه آزاد گرمسار (بر اساس GHQ-28) و رضایت شغلی آن‌ها رابطه وجود دارد. در تبیین این یافته می توان گفت به علت حضور چند ساعته در محل کار تاثیر گذاری رضایت شغلی بر سلامت روان را توجیه می کند. انجمن پزشکی تایوان نیز رابطه بین سلامت روانی و رضایت شغلی را در یک آزمایشگاه دارویی مرکز پزشکی بررسی نمودند و وجود یک رابطه معنادار بین سلامت روان و رضایت شغلی را اثبات کرده اند [۲۵]. احدی [۵] نیز در مطالعه خود در خصوص رضایت شغلی و سلامت روان در بین مدیران و معلمان مدارس در

شغلی و متغیر وابسته سلامت روان معنادار بوده و نشان از پیش‌بینی‌کنندگی ۱۲ درصدی سلامت روان توسط رضایت شغلی دارد. همچنین وفق الگوی حاصله هر واحد تغییر در رضایت شغلی با عث ۰/۳۴ تغییر در سلامت روان شده است. همسو با نتایج یاد شده صابری [۱۰] در مطالعه خود نشان داد که رضایت شغلی پیش‌بینی‌کننده سلامت روان معلمان (بر اساس GHQ-28) و رضایت شغلی است. نتایج رگرسیون چند متغیری نشان داد که رضایت شغلی پیش‌بینی‌کننده سلامت روان در معلمان دانش‌آموزان آهسته‌گام و تیزهوش است و رضامندی زوجین، پیش‌بینی‌کننده سلامت روان معلمان دانش‌آموزان عادی است. همچنین خودکارآمدی پیش‌بینی‌کننده سلامت روان معلمان دانش‌آموزان عادی و تیزهوش است در حالی که بین احساس خودکارآمدی و سلامت روان در معلمان آهسته‌گام، ارتباط معنادار وجود ندارد. نتایج تحقیق فوق نشان داد که بین سلامت روان هر سه گروه از معلمان مورد مطالعه تفاوت وجود دارد؛ و ۲۰ درصد از واریانس سلامت روان توسط سه متغیر خودکارآمدی، رضایت شغلی و رضایت زوجی تبیین شد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که رابطه بین دو متغیر مستقل خودکارآمدی و رضایت شغلی، و متغیر وابسته سلامت روان معنادار بوده و نشان از پیش‌بینی‌کنندگی ۰/۲۴ درصدی سلامت روان توسط این دو متغیر دارد. همچنین وفق الگوی حاصل هر واحد تغییر در خودکارآمدی با عث ۰/۳۷ تغییر در سلامت روان و هر واحد تغییر در رضایت شغلی با عث حدود ۰/۲۳ تغییر در سلامت روان شده است. این نتایج با تحقیق اصغری [۱۷] ناهمسو و با تحقیق زاهد [۱۹] همسو است. نتایج رگرسیون چندگانه مطالعه زاهد نشان داد که رضایت شغلی حدود ۱۴ درصد تغییرات واریانس خودکارآمدی را به گونه معنی‌دار تبیین می‌کند. از بین مولفه‌های رضایت شغلی ماهیت کار، سرپرستی و حقوق به ترتیب پیش‌بینی معنی‌داری برای خودکارآمدی هستند اما مولفه‌های علاقه، ترفیعات و روابط با همکاران تبیین معنی‌دار ندارند [۱۹]. پس از اعمال اثر تعدیل خودکارآمدی بر رابطه بین رضایت شغلی و سلامت روان شدت ضریب همبستگی دو متغیر رضایت شغلی و سلامت روان ۰/۴۴۱ به ۰/۲۳۸ کاهش یافت. نتیجه به دست آمده در این پژوهش همسو و منطبق با نتیجه مشابه پژوهش رزمی [۱۸] بود. به لحاظ رابطه بین خودکارآمدی و رضایت شغلی، خودکارآمدی باور فرد در توانایی‌هایش جهت عملکرد مؤثر در یک رفتار خاص یا کار

کلی شغلی کارکنان را بالا برد. اما درباره تبیین سلامت روان نیز باید گفت تحقیقات خارجی، دلایل چندی را بر مشکلات سلامت روان برشمرده‌اند که مربوط به امور شغلی و حرفه‌ای می‌شود و آن کمبود یا نبود تجربه شغلی لازم در کارکنان سازمان‌ها است [۴]. انجمن پزشکی تایوان توسط لی، لیائو و چیانگ در فوریه ۲۰۰۹ رابطه بین سلامت روانی و رضایت شغلی را در یک آزمایشگاه دارویی مرکز پزشکی بررسی نمودند و وجود یک رابطه معنادار بین سلامت روان و رضایت شغلی را به اثبات رساندند. در این مقاله با استفاده از پرسشنامه‌های اظهار شده، اجرای برنامه‌های ارتقای سطح سلامت روان در سازمان پیشنهاد شده است [۴].

طبق نظر بندورا [۲۲] هنگامی که افراد در معرض تنش هستند، آن‌هایی که در مواجهه با مشکلات خود را توانمند و کارآمد می‌دانند، تلاش‌های بیشتری برای مقابله و کنار آمدن با مشکلاتشان انجام می‌دهند ولی، افرادی که در رویارویی با مشکلات خود را ناتوان و ناکارآمد می‌دانند، به آسانی تسلیم می‌شوند و احساس افسردگی، اضطراب و ناامیدی می‌کنند. وفق نتایج مطالعه حاضر بین رضایت شغلی و خودکارآمدی و سلامت روان رابطه معنی‌دار وجود داشته و رضایت شغلی توانست خودکارآمدی را پیش‌بینی کند. با این حال چنین استنباط می‌گردد که در خصوص متغیرهایی چون رضایت شغلی و خودکارآمدی (که جزء عامل‌های اساسی و زیربنایی شخصیتی نبوده و تحت تأثیر عامل‌های موقعیتی قرار دارند) همسویی کامل با نتایج تحقیقات گذشته قابل انتظار نبوده و بایستی با احتیاط مورد بررسی قرار گیرد. در مطالعه کلاسمان و همکاران [۲۷] بیان شده است که بین احساس خودکارآمدی پایین و مشکلات سلامت روان رابطه وجود دارد. در مطالعه اصغری [۱۷] بیان شده که با افزایش «توانمندسازی» و «خودکارآمدی» می‌توان «رضایت شغلی» را در معلمان افزایش داد. زاهد [۱۹] نیز در مطالعه خود نشان داد بین رضایت شغلی و خودکارآمدی معلمان همبستگی معنی‌دار وجود دارد.

آزمون رگرسیون در تحقیق حاضر نشان داد که رابطه بین متغیر مستقل خودکارآمدی و متغیر وابسته سلامت روان معنادار بوده و نشان از پیش‌بینی‌کنندگی ۰/۲۰ درصدی سلامت روان توسط خودکارآمدی دارد. همچنین وفق الگوی حاصله هر واحد تغییر در خودکارآمدی با عث ۰/۴۵ تغییر در سلامت روان شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که رابطه بین متغیر مستقل رضایت

کارکنان سایر سازمانها دولتی و خصوصی نیز انجام شده و با یکدیگر مقایسه گردد. مطلوب است این تحقیق در جمعیت‌ها و شهرهای دیگر نیز مفید انجام شود.

سهم نویسندگان

امیر صادقی: مجری طرح و نویسنده مقاله

فرزانه مفتون: مشاوره علمی طرح و مشارکت در نگارش مقاله

عی اصغر حائری: مشاور آماری طرح و مشارکت در نگارش مقاله

محمود طاووسی: ناظر علیم طرح و نویسنده مسئول

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته آموزش بهداشت (دوره مجازی) از دانشگاه تربیت مدرس با کد رهگیری ۲۱۵۸۵۷۸ و مجوز کمیته اخلاق در پژوهش (به شماره نامه ۵۳۷/۵۵۲) بود. اعضای تیم تحقیق بر خود لازم می دانند از مساعی مسئولان محترم دانشگاه علوم پزشکی مستقر در شهر تهران و مراکز بهداشتی و درمانی ذی ربط و کلیه شرکت کنندگان در مطالعه تقدیر و تشکر نماید.

منابع

- Rose R, Beh L, Uli J, Idris K. An analysis of quality of work life (QWL) and career-related variables. *American Journal of Applied Sciences* 2006; 3: 2151-9
- Tabatabaei S, Mokhber N, Latifian B. Evaluation of job satisfaction among dentists in Mashhad. *The quarterly journal of fundamentals of mental health. The Quarterly Journal of Fundamentals of Mental Health* 2004-2005; 6: 99-104 [Persian]
- Foroughi F, Kharrazi H, Iranfar S, Rezaei M. Job Satisfaction and its Affecting Factors from the Viewpoints of Faculty Members of Kermanshah University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2008, 7: 335-342 [Persian]
- Kaheh, D. Heivadi, T. Job Satisfaction & Mental Health. *Payesh* 2012; 11: 391-397 [Persian]
- Ahadi, B. Relationship between Mental Health and Job Satisfaction among high School Principals and Teachers in Iran. *Research Journal of Biological Sciences* 2009; 4: 363-68 [Persian]
- khayatan F, Ahadi H, Kamkar H, Nafisi G. Structural Model of the Relationship of Psycho-Organizational Pathology with Job Stress, Job Satisfaction and Mental health by Considering the Mediating Role of Work Perfectionism in Teachers.

خاص است. از آنجا که خودکارآمدی باعث افزایش خودکنترلی، یادگیری و افزایش تلاش می‌شود، بهتر است باورهای مرتبط با آن در کارکنان افزایش یابد. خودکارآمدی کارمند یعنی قدرت او در غلبه بر نیازها و دشواری‌های نقش شغلی خود. کارکنان خودکارآمد اهداف شغلی را خود تنظیم می‌کنند و پیوسته می‌کوشند حتی در شرایط نامطلوب به آن‌ها دست یابند. علاوه بر این، بالا بودن سطح خودکارآمدی باعث توسعه روش‌های نوین در جهت حل مشکلات خواهد بود. این مشارکت در پروژه‌هایی که هدف آن ارتقای سطح خودکارآمدی کارکنان است، با افزایش خودکارآمدی سطح سلامت آنان ارتقاء پیدا می‌کند.

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم وجود برنامه رایانه‌ای دقیق و منسجم منابع انسانی در دانشگاه‌های علوم پزشکی مورد مطالعه، و وجود مشکلات مختلف برای پرسشگری و کسب اطلاعات اشاره کرد. با توجه به محدودیت‌های مطالعه حاضر برای دستیابی به آنچه محقق در یک رویکرد حداکثری انتظار داشت،

پیشنهاد می‌شود که مطالعه فوق با همین رویکرد در میان

- Knowledge & Research in Applied Psychology 2102; 13: 18-32 [Persian]
- Bakhshayesh AR. The relationship between personality types and general health with job satisfaction of yazd health center staffs. *Payavard Salamat Journal* 2013; 7: 42-55
- Rasoli z. Eslamy R. Survey of relationship between job satisfaction and personality type with mental health in army ground Personnel. *Journal of army university medicine science* 2013; 11: 96-101 [Persian]
- Behrouzian F, Khajeddin N, Hodaei F, Zamani N. The relationship of job satisfaction and coping mechanism with general health, among private industrial's staff. *Jundishapur Scientific Medical Journal* 2009; 8: 345-355 [Persian]
- Saberi H, sharifi HP, Afrooz GA, Hoseinian S. The relationship between job satisfaction, marital satisfaction and sense of self-efficacy and mental health of teachers in ordinary schools, gifted and slow-paced. *Andisheh va raftar (Applied psychology)* 2009; 3: 29-4 [Persian]
- Michel, JS, Hargis MB. Linking mechanisms of work- family conflict and segmentation. *Journal of Vocational Behavior* 2008; 73: 509-522 [Persian]

12. Banihashemiyani k, Golestan Jahrumi F, Ghanbary pirkashani N, SharafyM. Relationship Between General Health And Manager's Leadership Style And Its Effect On Staff's Job Satisfaction In Shiraz University Of Medical Sciences. Payavard Salamat Journal 2013; 5: 32-40 [Persian]
13. Shafi Abadi A, Khalaj Asadi S. Relationship between Job Satisfaction and Mental Health of the University Staff. Journal of modern industrial/organizational psychology 2010; 1: 9-19 [Persian]
14. Faragher EB, Cass M, Cooper CL. The relationship between job satisfaction and health: a meta-analysis. Occupational and Environmental Medicine 2005; 62:105-12
15. Bandura , A . Cultivate self-efficacy for personal and organzital effectiveness. Hrand book of principles of organization behavior. 1st Edition, oxford:UK, 2000
16. Chang-qin L, Oi-ling S, Cooper CL. Managers'occupational stress in China: The role of self efficacy. Personality and Individual Differences 2005; 38: 269-578
17. Asghari A, Khodapanahi MK, saleh sedghpour B. The relationship between empowerment and self-efficacy with job satisfaction. JOURNAL OF Psychology Summer 2008; 12:227-239 [Persian]
18. Razmi S, Nemati Sogoli-Tapeh F. The moderating role of self- efficacy in relationship between occupational stress with psychological health and job satisfaction of Saderat Bank's Staffs of Tabriz. Iran Occupational Health 2011; 8: 57-65 [Persian]
19. Zahed A, Namvar Y, nobakht s. relation of job satisfaction to self-efficiency of Meshkinshahr guidance school teachers. Journal of educational sciences 2010; 2: 107-128
20. Farah F, Heydari AR, Mashalpour M. The correlation of resiliency, positive and negative effects with self efficacy and job satisfactions in ahvaz municipal employees . new findings in psychology 2009; 3:7-24 [Persian]
21. Ghlaei B. Assessment of teachers' self-efficacy beliefs model as determinant of their job satisfaction and students' academic achievement 2012; 2: 95-107 [Persian]
22. Bandura A. A socio-cognitive view on shaping the future. 1st Editon, HK Mun Publishing: Korea, 1996
23. Ellie Nezami, Ralf Schwarzer & Matthias Jerusalem, Persian Adaptation (Farsi) of the General Self-Efficacy Scale 1996
[Available at:
<http://userpage.fu-berlin.de/~health/selfscal.htm>. 2014]
24. Ebadi M, Harichi AM, Shariaty M, Gharmaroudi GR, Fateh A, Montazeri A. validation and reliability of GHQ-12. Payeh 2002; 1:3 [Persian]
25. Lee MS, Lee MB, Liao SC, Chiang FT. Relationship between mental health and job satisfaction among employees in a medical center department of laboratory medicine. Journal of Formosan Medical Association 2009; 108: 146-54
26. Hobbi MB, Moghddasi H, Hatami HR, Mrabadi E, Anisi J. Relationship between job satisfaction of employees with family mental healthIn a military unit. Journal of Military Psychology 2011; 2: 57-66 [Persian]
27. Klusmann, U., Kunter, M., Trautwein, U., Ludtke, O, & Baumert, J. (2008). Engagement and emotional exhaustion in teachers: does the school context make a difference? Applied Psychology: An International Review 2008; 57: 127-151

ABSTRACT

Relationship between job satisfaction and mental health with self-efficacy

Amir Sadeghi¹, Farzaneh Maftoon², Alisghar Haeri Mehrizi², Mahmoud Tavousi^{2*}

1. Faculty of Medical Sciences, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

2. Health Metrics Research Center, Iranian Institute for Health Sciences Research, ACECR, Tehran, Iran

Payesh 2019; 18(1): 87- 94

Accepted for publication: 10 April 2018

[Epub a head of print-16 April 2018]

Objective (s): The purpose of this study was to examine modifying role of self-efficacy on the relationship between job satisfaction and general health among public health experts working in the health centers in Tehran.

Methods: Validated Persian instruments for measuring the self-efficacy and mental health (GHQ-12) were used to collect data.

Results: In all 91 public health workers were studied. The analysis showed that the relationship between self-efficiency and general health was significant which indicated the prediction of about 20% of mental health by self-efficiency. Also the results showed that the relationship between job satisfaction and mental health was significant which indicated the prediction of about 12% of mental health by job satisfaction. The relationship between two variables of self -efficacy and job satisfaction (in aggregate) with the dependent variable of mental health was significant which indicated the prediction of about 24% of mental health by these two variables. The correlation coefficient between the two variables of job satisfaction and mental health after adjustment for self-efficiency was significant ($r = 0.238$).

Conclusion: Overall the findings showed a significant relationship between job satisfaction and mental health and the moderating role of self-efficacy on this relationship.

Key Words: self-efficacy, job satisfaction, general health

* Corresponding author: Iranian Institute for Health Sciences Research, ACECR, Tehran, Iran
E-mail: mtavousi@gmail.com